

Til: Energikommisjonen

Vår dato: 25.5.2022

Vår ref.: Kristian Blindheim

Energi Norges innspill til Energikommisjonen

Vi viser til invitasjon til å komme med skriftlige innspill. Her følger Energi Norges.

Grunnpilarene i organisering av kraftsystemet må ligge fast

Energikommisjonen må anerkjenne at og hvorfor det norske kraftsystemet er en suksess. Grunnpilarene i organiseringen av det norske kraftsystemet må ligge fast. Viktige suksessfaktorer inkluderer følgende:

- Regulerbar vannkraft har gitt oss nesten 100 % fornybar kraft og stort sett svært konkurransedyktige kraftpriser i et globalt perspektiv. Vannkraftens fleksibilitet er også avgjørende for effektbalansen i det norske kraftsystemet og bør ifølge [NVE \(2022\)](#) videreutvikles bl.a. med mål om økt effekt frem mot 2030.
- At vi var tidlig ute med å etablere et kraftmarked har gitt oss god ressursutnyttelse og danner i dag grunnlaget for verdensledende kompetanse som også kan danne grunnlag for nye eksportnæringer.
- Samfunnsøkonomisk lønnsomhet har vært et grunnprinsipp både for nettutvikling og for utvikling av kraftproduksjon. Dette har tjent oss vel ved at vi i tillegg til konkurransedyktige strømpriser har et effektivt drevet strømmett med relativt lave kostnader.

Samtidig er det noen sentrale problemstillinger som det er maktpåliggende å løse.

Norsk forsyningssikkerhet og konkurranseevne avhenger av nye utbygginger og bedre systemutnyttelse

Det er risiko for at Norge i løpet av dette tiåret ikke lengre er selvforsynt med strøm i alle år. Dette viser [Statnetts kortsiktige markedsanalyse \(2021\)](#). Denne situasjonen har oppstått som følge av rask elektrifiseringstakt og fordi fornybar næringen ikke har hatt nok muligheter til å utvikle ny kraftproduksjon. Nasjonalt overskudd bør være et mål.

At konsesjonsbehandling for vindkraft på land skal i gang igjen er bra. Lokal forankring og aksept er avgjørende. Vertskommuner må få mer av verdiskapingen enn tidligere. Vi har foreslått at deler av selskapskapskatten tilfaller vertskommunene, i tillegg til produksjonsavgift og eiendomsskatt. Tiden det tar å konsesjonsbehandle ny kraftproduksjon og nettanlegg er også en utfordring. Vi har til henholdsvis [OED](#) og [Strømnettutvalget](#) sendt inn forslag som kan redusere ledetiden. For mange prosjekter, særlig for større nettanlegg og vindkraft på land, er "not in my backyard"-problematikk utfordrende. Dette må løses proaktivt i samarbeid mellom myndigheter og næring. Økonomisk kompensasjon og arealkompensasjon i områder som stiller natur til rådighet er viktige tema å belyse. Det må også sørges for tilstrekkelig saksbehandlingskapasitet i NVE og OED, om nødvendig gjennom økte bevilgninger.

Havvind kan på sikt bli en viktig del av det norske kraftsystemet og kan gi store næringsmuligheter. Regjeringens ambisjoner om å dele ut areal til bygging av 30 GW innen 2040 er et godt signal. Utbyggingene bør fordeles jevnt gjennom perioden. Det må lages en konsesjonsprosess tilpasset virksomhetens utfordringer som kan levere minst 2 GW i året samtidig som det legger til rette for konfliktforebyggende dialog. Hybridkabler er nødvendig for en slik satsning. Dette gir tilgang til marked også utenfor Norge og muliggjør samvirke mellom havvind og vannkraft slik at verdien øker i begge. Thema Consulting har laget en analyse som viser at en med hybridnett kan femdoble verdiskaping og sysselsetting i forhold til en havvindsatsing som kun har som ambisjon å dekke norsk forbruk.

Variable energikilder skaper behov for fleksibilitet. Dette gir vannkraften en viktig rolle. I fremtiden vil det flere steder i verden være mulig å få tilgang til kraft til en like lav pris som i Norge, men de vil ikke ha tilgang til den rimelige fleksibiliteten. Med god forvaltning av vannkraften vil Norge derfor ivareta et konkurransefortrinn.

Fjernvarme er en underutnyttet ressurs. I mange byer kan dette redusere kraftbehov og avlaste strømmett. Se mer om mulighetene for å utnytte fjernvarme bedre [her](#).

Det samme gjelder lønnsom energieffektivisering – ambisjonen fra Stortingsmelding Energi til Arbeid bør heves til 15 TWh. Det behøves virkemidler som kan utløse lønnsom energieffektivisering i bygg. At husbanken får en større rolle, er positivt. Det er også behov for løsninger for utleieboliger der hverken eier eller leier har gode nok insentiver.

Kraftutveksling er et av de mest kontroversielle tema i norsk energidebatt. Samtidig vet vi nytten av utveksling øker med mer uregulerbar kraft. På lang sikt vil derfor nytten trolig være enda høyere enn i dag. Vi og nabolandene skal fase inn mer uregulerbar kraft raskt og kostnadseffektivt. Da må vi kunne flytte mye kraft fra der den produseres til der den skal brukes, når den produseres, når det skal brukes. Alternativet til utveksling er en omstilling som går for sakte og blir for dyr (for mer om dette se f.eks. [her](#) eller [her](#)).

Ingen nye magasinrestriksjoner

Flere har den siste tiden tatt til orde for nye magasinrestriksjoner. Dette vil verken gi bedre forsyningsikkerhet eller lavere priser. Vi vet at det vil gi lavere ressursutnyttelse. For mer om dette se [Stortingets utredningsavdeling \(2022\)](#). Enkelte vil også knytte slike restriksjoner til restriksjoner på mellomlandsforbindelser. Dette er i strid med EØS-avtalen og vil sette norsk forsyningsikkerhet i fare fordi andre land kan finne på å gjøre det samme.

Marginalprising

Alle faglige vurderinger av prising i et strømmarked viser at marginalprising gir lavest priser og mest optimal ressursutnyttelse, samtidig som det sikrer investeringer i fornybar energi. Dette har senest blir slått fast [Acer \(2022\)](#).

Folkelig oppslutning om kraftsystemet er avgjørende

Folkelig oppslutning om kraftsystemet er avgjørende for å lykkes med grønn omstilling i stor skala. Svært høye kraftpriser har de siste månedene skapt problemer for mange i Norge og undergraver tilliten til systemet. Men for AS Norge har høye strømpriser skapt enorme inntekter. Dermed er dette et fordelings spørsmål og må løses som det. At regjeringen på kort varsel innførte en strømstøtteordning er positivt. I eventuelle lignende situasjoner i fremtiden bør omfordelingen skje på en måte som bedre ivaretar insentiv til god ressursutnyttelse. Vi har foreslått at ekstraordinær grunnrente omfordeles direkte til folk i form av en vannkraftbonus. Samtidig bør flere over på fastprisavtaler.

Norsk omstilling må legge til rette for økt verdiskaping innen fornybar energi

Fornybarnæringen skaper betydelige verdier for det norske samfunnet, i 2021 hele 123 mrd. Inntektene til det offentlige var på 94 mrd. Næringen er også mer produktiv enn noen annen norsk fastlandsnæring.

Det forrige tiåret så vi en økning i investeringer i vindkraftverk og nett, noe som bidro til en økning i totale investeringer i næringen. I 2020 var samlede investeringer i næringen på 39 mrd. Disse investeringene skapte nesten 16 500 arbeidsplasser. Til sammenligning investerte industrien for 26 mrd. og petroleumsnæringen for 180 mrd. samme år. Manglende muligheter til å utvikle nye kraftverk gjør at investeringene avtar. Lang saksbehandlingstid for nye nettanlegg er trolig en årsak til fallende investeringer også i nett. Fallende investeringer får konsekvenser for aktiviteten i leverandørindustrien. Manglende muligheter i Norge vil svekke evnen til å gripe internasjonale muligheter.

[Grønne elektriske verdikjeder-prosjektet](#) viser at eksportorientert omsetning i fornybarnæringen kan være på ca. 150 mrd. i 2030 og 500 mrd. i 2050. Dette inkluderer utvikling og drift av kraftverk innen alle fornybarteknologier og omsetning hos leverandørene til disse aktørene. Smarte løsninger som kan bidra til mer effektiv utnyttelse av strømmett og kraftproduksjon er et nytt marked som vil vokse frem. Også her har norske selskaper fortrinn fordi vi er tidlig ute med å utvikle et moderne, fornybart kraftsystem. Les mer om mulighetene for økt verdiskaping i fornybarnæringen [her](#). Norge har også gode forutsetninger innen verdikjeden for hydrogen, inkludert produksjon av grønt hydrogen. Norske ambisjoner for havvind og europeiske behov for grønt hydrogen legger til rette for produksjon av grønt hydrogen også for eksportmarkedet.

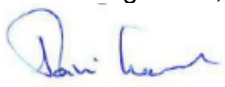
Norge er verdens beste land for kraftintensiv industri

Norge har mulighet til å øke verdiskapingen også innen kraftintensiv industri betydelig. Eksempler inkluderer metallindustri, batteriproduksjon og hydrogen. Energi Norge har i samarbeid med Afry utviklet en attraktivitetsindeks for kraftintensiv industri der vi sammenlikner Norges konkurransedyktighet med de seks antatt sterkeste konkurrentene for lokalisering av investeringer, med aluminiumsproduksjon som eksempel. Vi har vurdert de totale kostnadene for kraft, muligheter for å kjøpe mer fornybar kraft på lange kontrakter og markedsrisiko. Norge kommer best ut av alle, ikke minst på grunn av konkurransedyktige kraftpriser. Les mer [her](#).

Utslippskutt, verdiskaping og europeisk samarbeid

Avslutningsvis vil vi understreke følgende: Det er ingen motsetning mellom norske utslippskutt, arbeidsplasser, verdiskaping og samarbeid med Europa. Tvert imot.

Med vennlig hilsen,

Toini Løvseth.
Direktør i avdeling for marked, elektrifisering og kunder

Med vennlig hilsen,

Kristian Blindheim.
Fagsjef, energiomstilling